

BBY157 Enformasyon Okuryazarlığı

Doç. Dr. Nevzat Özel

Ankara Üniversitesi

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

noz@ankara.edu.tr

6.Hafta

Bilgi Erişim Sistemleri ve Araçları

Bilgi Erişim Sistemleri ve Araçları

- Bilgi kaynaklarına kolaylıkla erişebilmek ve onları kullanabilmek bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkisiyle geliştirilen bilgi erişim sistemleri ve araçları oldukça önemlidir.

Bilgi Erişim Sistemleri

- “bilgiye seğici biçimde yaklaşan ‘kullanıcı’ ile sistematik hale getirilen ve kullanılır kılınan (depolanmış) ‘bilgi’ arasındaki bilgi akış sürecini kesintisiz biçimde sağlamak üzere bir araya gelen, her biri kendi üzerine düşen işlevi yerine getiren, birbirleriyle etkileşimli ve uyumlu parçaların bileşkesi”

Arama Motorları

- Web üzerinde bilgi aramak için tasarlanmış araçlardır.
- Bu araçlar, araştırmacıların aradıkları Web sayfalarını bir araya getirerek ilgili sayfaları listelemekte; Web sayfalarının içeriklerini Web ortamında temsil etmekte; erişim algoritmaları kullanarak arama sorgularıyla ilgili bilgi kaynaklarına erişerek araştırmacılara sunmaktadır.

Arama Motorları

- Arama motorları, kullanıcıların çeşitli arama stratejileri (ve/veya/değil gibi Boole işleçleri kullanma, seçilen konuyu daraltma/genişletme, eş anlamlı kelimeler kullanma, kök/gövde araması yapma, tırnak işareti kullanma vb.) kullanarak yaptıkları arama işlemlerinin sonucunda bilgi gereksinimlerinin hangi bilgi kaynaklarından karşılanabileceğine yönelik olarak listeler sunmaktadır.

Konu Rehberleri

- Bilgi kaynaklarının sınıflandırıldığı ve arama sorgularının belirlenmiş konu başlıklarından yararlanılarak gerçekleştirildiği sistemlerdir.
- Bu sistemlerde hangi bilgi kaynaklarının listeleneceği yetkili kişiler tarafından belirlenmektedir.
- Konu rehberlerinde yer alması istenilen bilgi kaynakları, editörlerin uygun gördüğü şekillerde tanımlanmakta, arama işlemleri yapıldığında ise tanımlanan bilgi kaynağının listelenmesi için editörlerin yapmış olduğu tanımlamalara uygun sorgu cümlelerinin yöneltilmesi beklenmektedir.

Veri Tabanları

- Veri tabanı üreticileri tarafından elektronik olarak yayınlanan, geniş bir arama ve bilgi erişim olanağı sunan, çeşitli disiplinler veya konulara göre ayrılmış bilgi dermeleri.

Veri Tabanları

- Veri tabanları; elektronik kitaplar, elektronik dergiler, elektronik tezler, elektronik danışma kaynakları, sesli kitaplar, açık erişim kaynakları gibi farklı biçimlerdeki dijital bilgi kaynaklarını bünyesinde bulundurabilmektedir.

Çevrimiçi Kütüphane Katalogları

- Online Public Access Catalogue-OPAC
- Kütüphane dermelerinde yer alan bilgi kaynaklarına erişmek için kullanılan önemli bilgi erişim araçlarından biridir.
- OPAC'lar, kullanıcılar tarafından uzaktan erişim terminalleri kullanılarak erişilen, bilginin bir veri tabanında nerede bulunduğunu gösteren araçlar olarak tanımlanmaktadır.

Çevrimiçi Kütüphane Katalogları

- Bu araçlar sayesinde bilgi kaynaklarının bibliyografik bilgilerine ve tam metinlerine çevrimiçi olarak zaman ve mekân sınırlaması olmadan erişilebilmektedir.